

ÇOCUK VE OYUN

Oyun; çocuğun kendisini özgürce ifade edebildiği, duygularını yansıtılabildiği, sosyalleşebildiği ve hayat boyu devam edecek olan öğrenmenin temellerinin atıldığı eğlenceli bir süreçtir. Oyun, çocuğun dilidir; henüz konuşma becerisini kazanmadığı zamanlarda bile kendisini ifade ettiği iletişim aracıdır. Oyun, çocuğun hayatında büyük bir öneme sahiptir. Çocuğa sunduğu fırsat ve yaşattığı deneyimlerle aslında hayatın bir provasıdır ve çocuklar oyun ile hayata hazırlanırlar.

Oyunun Faydaları

Oyun, çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlar. Hareketli oyunlarla enerjisini atan çocuk, kas ve iskelet sisteminin geliştirir. Koşan, zıplayan, top oynayan çocuk kaba motor gelişimini destekler böylece dengede durmayı, mesafe ayarlamayı ve gücünü gerektiği miktarda kullanmayı öğrenir.

Oyun, çocuğun sosyal becerilerinin gelişiminde bir hayli önem taşımaktadır. Çocuklar oyun oynayarak sadece eğlenmezler; oyun içerisinde çeşitli rollere girerek empati kurma, işbirliğine girme, yerine göre lider olup yönetme, paylaşma, karşılaştığı sorunlara karşı alternatif çözüm üretebilme becerilerini kazanır. Çocuk oyun ile deneme yanılmayı, başladığı işi bitirmeyi ve başarmak için çaba harcamak gerektiğini öğrenir.

Çocuklar oyun oynarken çoğu zaman kaybetmeyi sevmezler. Kazanmak, birinci olmak isterler ve bu olmadığında da özellikle hırslı çocuklar çok yüksek tepkiler verebilirler. Aslında bu durumun temelleri çocuğun en yakınları tarafından atılmaktadır. Bebeklikten itibaren bir şeyleri yapması adına yarış yapma kavramı kullanılmış ya da çocuğu mutlu etmek adına bilerek kaybedilmiş gibi oyunlar, çocuğun kazama-kaybetme becerilerini olumsuz etkilemekte ve sonucunda çocuğu mutsuz etmektedir. Bu nedenle çocuklarla oyun oynarken biraz gerçekçi yaklaşılmalıdır. Çocuk, oyunda ne her zaman yenmemeli ne de her zaman yenilmemelidir. Buradaki dengeyi anne-babalar kurabilirler. Çocuk, her iki duyguyu da en güvendiği kişilerle yaşamalı ki başkalarıyla böyle bir deneyim yaşadığında hayal kırıklığına uğramayıp doğru tepkiler verebilsin.

Her deneyim çocuğun beyinde yeni bağlantıların oluşmasını sağlar. Çocuk, oynadığı her oyunla aslında bilişsel gelişimini destekler. Kelimeleri, renkleri, şekilleri ve kavramları öğrenir, bir puzzle yaparken dikkatini odaklamayı ve sürdürmeyi öğrenir, bir kutu oyunu oynarken mantıksal muhakeme kurabilme becerisini geliştirir ve böylece nesnelere arasında ilişkilendirme becerisini kazanır. Ayrıca, çocuk hayal gücünü oyunla geliştirir, oyun oynarken istediği karaktere bürünebilir, bazen oyunda öğretmen olur yeni bilgiler öğretmeye çalışır bazen aşçı olur lezzetli yemekler yapar. Bu sayede meslekleri tanır ve yetişkinlerin dünyasına girmiş olur. Çocuk, her şeyle oyun kurabilir; minderlerden çadır yapabilir, sanat kili ve oyun hamurlarına şekil vererek bir dinazora, bir çiçeğe dönüştürebilir. Bu gibi oyunlar çocuğun yaratıcılığını artırır ve hayal gücünü besler.

Oyuncak Seçimi

Oyunun, çocuğun tüm gelişim alanlarında faydalı olması için oyuncak seçimi önemli bir etkidir. Burada öncelikle en belirleyici şey oyuncağın çocuğun yaşına uygun olmasıdır. Oyuncak, çocukta merak uyandırmalı, kaslarını çalıştırmalı, düşünme becerilerini geliştirmesine yardımcı olmalı ve yaratıcılığını arttırmalıdır. Oyuncağın çocuğun farklı gelişim alanlarına hitap etmesi önemlidir. Burada önem verilmesi gereken bir diğer konu ise çocuğun çok oyuncuğa sahip olması gerektiği değil, var olan oyuncaklarıyla ne kadar doyurucu bir şekilde oynayabildiğidir. Çocuğa her zaman oyuncak almak şart değil evdeki artık materyallerden kendisinin oluşturabileceği bir oyuncak çocuk için daha anlamlı olabilir.

Oyunun, çocuğun hayatında ki aslında en önemli etkisi iyileştirici bir tarafının olmasıdır. Çocuk oyunla duygularını yansıtır, stresini azaltır, rahatlar, yaralarını sarar. Çocuk sorunlarını oyunla çözer, kaygılarını oyunla giderir. Oyun çocuk ve anne-baba arasındaki ilişkiyi güçlendirir, duygusal ve davranışlar sorunların çözümlenmesine yardımcı olur, empati becerilerini geliştirir. Bir çocuğunun gününün nasıl geçtiğini akşam eve geldiğinde oynadığı oyunları gözlemleyerek tahmin edebilirsiniz, onu etkileyen bir durum olmuşsa oynadığı oyunlarda size ipuçları verebilir. Bu nedenle çocuğunuzu oyun oynarken gözlemlemeniz önem taşımaktadır. Böylece onun duygusunu anlayabilir ve ona destek olabilirsiniz. Gözlemci olmanın dışında çocukla oyun oynamakta çok önemlidir. Yetişkinler için oyun oynamak her zaman eğlenceli bir etkinlik olmayabilir, sürenin uzun olması yetişkinin sıkılmasına neden olabilir. Anne-babanın oyunun içine dahil olması, oyuna uyum sağlaması, eğlenmesi çocuk için çok değerlidir. Aksi bir durumda çocuk ailesinin oyunla ilgilenmediğini fark eder ve bu durum çocuk ile olan ilişkiyi olumsuz etkileyebilir. Bir çocuk saatlerce anne ve babasıyla oyun oynayacak isteğe ve enerjiye sahiptir; burada anne-babanın zamanını ne kadar süre eğlendiği belirler. Gerçekten keyifli, eğlenceli, interaktif bir şekilde oynanan 20 dakikalık bir oyun çocuk için saatlerce oynamışçasına değerli ve faydalı olacaktır. Bu nedenle anne-babalar çocuklarının oyunlarında olmaya özen göstermelidir. Unutulmamalıdır ki; oyun çocukla iletişim kurmanın en etkili yoludur.

Kaynakça:

- "Oyun ve Çocuk". Prof. Dr. Bengi Semerci. bengisemerci.com. t.y. Web. 9 Kasım 2020.
- "Oyunun İyileştirici Gücü". Davranış Bilimleri Enstitüsü. www.bde.com.tr. 03 Mart 2020. Web. 5 Kasım 2020.
- Solter, J. Aletha. *Oyun Oynama Sanatı*. İstanbul: Doğan Kitap, 2019. Baskı.